

**CRONICĂ MUZEALĂ, ANIVERSĂRI CULTURALE COVĂSNENE,—
KRÓNKA, ÉVFORDULÓK
1975**

Rețeaua muzeelor — Múzeumi hálózat :

MUZEUL JUDEȚEAN — MEGYEI MUZEUM (Sf. Gheorghe, str. 16 Februarie, 10).

Director — Igazgató : dr. **Székely Zoltán**, arheolog — régész.

Secția de istorie — Történelmi részleg : **Kozák Albert**, **Cserey Zoltán** muzeologi principali — főmuzeológusok ; Secția de etnografie — Néprajzi részleg : **Gazda Klára** muzeograf pr. — főmuzeológus, **Miklós Jolánta** muzeograf — muzeológus, **Moldovan Nicolae** muzeograf pr. — főmuzeológus ; Secția de științele naturii : **Kovács Sándor** muzeograf pr. — főmuzeológus ; Secția de artă — Képzőművészeti részleg : **Nagy Ervin** muzeograf pr. — főmuzeológus ; Biblioteca — Könyvtár : **Zágoni Jenő** bibliotecar pr. — főkönyvtáros. Restaurator — Restaurátor : **Eröss János** ; Aj. Conservator : **Gavrincea Ileana** ; Fotograf — fényképész : **Fóris Pál** ; Contabil — Könyvelő : **Fóris Márta** ; Secretar-dactilograf — titkár-gépíró : **Köne Anna** ; Magazioner — Raktárkezelő : **Berszán Miklós** ; Supraveghetori — Ügyletesek : **Ferencz Anna**, **Csángó Irén** ; Ingrijitori — Takarító személyzet : **Daczó Ágnes**, **Comanița Irma** ; Timplar — Asztalos : **Gyertyánosi András** ; Grădinar — Kertész : **Kiss Árpád** ; Paznic — Éjeliőr : **Daczó Lajos**.

CASA MEMORIALĂ „Gyárfás Jenő“ — EMLÉKHÁZ (Sf. Gheorghe, str. Gyárfás J.).

Responsabilul secției — Részlegfelelős : **Plugor Sándor** muzeograf pr. — főmuzeográfus.

MUZEUL ORAȘULUI ȘI A BRESLELOR DIN TG. SECUIESC — VÁROSI ÉS CÉHTÖRTÉNETI MÚZEUM KÉZDIVÁSÁRHELY (Curtea 10, nr. 1, telefon : 148).

Responsabilul secției — Részlegfelelős : **Incze László** muzeograf pr. — főmuzeológus ; Supraveghetori — Ügyletesek : **Janó Mihály**, **Bartos**

Erzsébet ; Ingrijitoare — Takarító : Czell Erzsébet ; Timplár — Asztalos : Balogh Lajos.

COLECȚIA MUZEALĂ ETNOGRAFICĂ DIN CERNAT (Cernatul de Jos).
NÉPRAJZI GYŰJTEMÉNY — ALSÓCSERNÁTON.

Responsabilul secției — Részlegfelelős : Haszmánn Pál.

CASA MEMORIALĂ „Benedek Elek“ — EMLÉKHÁZ (Com. Bățani, Bățanii Mici).

Responsabila secției — Részlegfelelős : Bardócz Júlia.

Program de vizitare la Muzeul din Sf. Gheorghe — Látogatási idő a sepsiszentgyörgyi múzeumban

Luni — Hétfő	închis — zárva
Martí — Kedd	10—18
Miercuri — Szerda	10—18
Joi — Csütörtök	10—18
Vineri — Péntek	10—18
Sîmbătă — Szombat	10—13
Duminică — Vasárnap	10—14

Muzeul a fost deschis în cursul anului 1975, 307 zile.

307 năpót tartott nyítvá a múzeum 1975-ben.

Numărul vizitatorilor — A látogatók száma : 18.000.

Colecțiile muzeului

În cursul anului 1975, au fost achiziționate obiecte de interes etnografic din localitățile județului Covasna, precum și un atelier de fierărie rurală cu toate uneltele, din Chichiș. La secția de științele naturii au intrat noi preparate de plante superioare (biofite, gimnosperme și angiosperme) colectate din munții Bodoc (cca. 1000 foi), precum și noi piese la colecția paleontologică mamifere cuaternare și roci locale. Au fost achiziționate pentru secția de artă : 3 picturi și 1 sculptură de Mattis Teutsch, 6 picturi de Gyárfás Jenő, 5 picturi de Nagy Albert, 1 pictură de Barabás Miklós, 1, de Iványi-Grünwald, 1, de Börtsök Samu, 2, de Szüle Péter și alte lucrări de artiști plastici contemporani. Donații : 2, de Barabás Miklós, 7, de Nagy Albert. Biblioteca a achiziționat și a primit prin schimbul intern și extern 488 volume de cărți și reviste.

Colecțiile la 31 decembrie 1975 :

— Arheologie	20.276
— Etnografie	9.598
— Artă	1.037
— Fototeca	4.230
— Istoria	2.950
— Științele naturii	29.776
— Biblioteca	105.000

T o t a l : 172.867 buc.

În laboratorul de restaurare, pentru secțiile de etnografie, arheologie și evul mediu au fost restaurate și conservate 504 obiecte de metal, 63 de ceramică și 11 de os.

ACTIVITATE ȘTIINȚIFICĂ

Secția de istorie

Simpozioane : Războiul pentru independența de stat a României ; Aniversarea guvernului democratic prezidat de dr. Pentru Groza ; Conservarea și valorificarea monumentelor istorice din jud. Covasna.

Lucrări : Etapa revoluției populare democratice din țara noastră (Kozák Albert) ; Acțiuni militare desfășurate în zona orașului Sf. Gheorghe (Kozák Albert) ; Contribuția populației locale la eliberarea teritoriului județului nostru de trupele fasciste (Cserey Zoltán) ; Aspecte ale revoluției popular-democratice în jud. Covasna (Kozák Albert) ; Istoria breslei cojocarilor din Tg. Secuiesc (Cserey Zoltán) ; Începuturile mișcării muncitorești din România (Kozák Albert).

Secția de arheologie

Au fost executate săpături arheologice conduse de arheologul dr. Székely Zoltán, directorul muzeului din Sf. Gheorghe, la : **Ariușd** (așezare neolitică), **Sinzieni** (așezare neolitică și cetate dacică), **Cernat** (așezare din sec. XIII—XIV), **Cristuru Secuiesc** (jud. Harghita) — așezare din sec. XIII—XIV.

Lucrări elaborate de dr. Székely Zoltán : Cultura materială a dacilor în sud-estul Transilvaniei (SCIIVA — 1975, III) ; Ceramica dacică de la Filiași (Muzeul Brașov) ; Dacii în sec. II—III în sud-estul Transilvaniei (Univ. „Babeș-Bolyai“ Cluj-Napoca) ; Județul Covasna în epoca stăpînirii romane ; Așezarea prefeudală de la Sălașuri (Marisia — 1975, Anuarul Muzeului din Tg. Mureș).

Simpozion : „Istoria și cultura dacilor“.

Secția de etnografie

Lucrări : Contribuții la originea și evoluția porților secuiești (Moldovan Nicolae) ; Educarea pentru muncă în satul Estelnic (Gazda Klára) ; Istoricul secției de etnografie (Miklós Jolánta) ; Jucării și jocuri copilărești în satul Estelnic (Gazda Klára) ; Obiceiuri de naștere în satele Icafalău și Cernat (Miklós Jolánta).

Simpozion etnografic, cu participarea specialiștilor din București, Cristuru Secuiesc, Miercurea Ciuc.

Secția de artă plastică

Lucrări : Activitatea artistică a pictorului Mattis Teutsch. (Catalog de Nagy Ervin) ; Valorificarea moștenirii lui Gyárfás Jenő (Plugor Sándor).

Masa rotundă : Moștenirea pictorului Gyárfás Jenő.

Secția de științele naturii

Cercetare și colectare : Flora și vegetația Munților Bodoc.

Lucrări elaborate de Kovács Sándor : Istoricul cercetărilor botanice din nordul depresiunii Brașovului și împrejurimi (Referat de doctorat) ; Note sur les Bovidés pléistocenes d'Araci — Fintina Fagului (bassin de Baraolt, depression de Brașov). (În colaborare) Tr. de Inst. Speol. „E. Racovița“ T 13, p. 125—137. ; Cuibărirea berzei albe în județul Covasna în anul 1974. ; László Ferenc ca botanist, meteorolog și muzeograf. (Studii și comunicări — 1973, Sf. Gheorghe) ; Lepidopere colectate de László Dobay din colecția Diószeghy de la Muzeul Sf. Gheorghe. (Nymphaea, III., Oradea, 1975, p. 95—97).

Coordonarea activității ocrotirii naturii din județul Covasna.

Laboratorul foto

Au fost executate reproduceri și fotografii pentru secțiile muzeului precum și despre monumentele istorice din județul Covasna.

Biblioteca

Bibliografia : Studii și comunicări în publicațiile muzeului județean (Zágoni Jenő). Verificarea fondului bibliotecii.

Activitate editorială

— Studii și comunicări — Tanulmányok és közlemények — 1973, 238 p.

EXPOZIȚII

Istorie

— Momente de seamă din războiul de independență (documente arhivistice).

— Monumente istorice din județul Covasna.

Etnografie

— Ceramica populară în județul Covasna (la sediu).

— Tradițiile agricole în județul Covasna (la Cernat).

— Produsele populare din cocă (aluat) la Muzeul Sf. Gheorghe).

— Elemente decorative ale artei populare (expoziție volantă).

— Meșteri populari în județul Covasna (Casa de cultură a Sindicatelor).

Științele naturii

— Minerale, roci și fosile.

— Viața în decursul erelor geologice (expoziție volantă).

Artă plastică

— Expoziție permanentă Nagy Albert și Nagy Imre (11, picturi, 10, grafică).

- Salonul de primăvară „Omagiu femeii“.
- Exp. de grafică de Botár Edit din Cluj-Napoca ;
  - tapiserii, G. Olosz Ella din Covasna ;
  - pictură, afișe, Kisgyörgy Tamás din Sf. Gheorghe ;
  - pictură, grafică, Mattis János din Brașov ;
  - acuarelă, grafică, Péter János din Sf. Gheorghe ;
  - retrosp. pictură, Stavru Tarasov din Brașov.
- Grupul celor trei din Miercurea Ciuc (Bogári Kispál Lajos — ceramică, Márkos András — pictură, Mérey András — grafică).
- „Grup-3“ din Sf. Gheorghe (Deák M. Ria — pictură, Deák Barna — pictură, Koppádi József — sculptură, Koppádi Katalin — grafică).
- Expoziție de IKEBANA (Kiss Béla cu elevii Școlii populare de artă).

Aniversări, comemorări — 1975

- 380 de ani de la înființarea Școlii generale din Cernat (1595).
- 180 de ani de la nașterea lui **Bölöni Farkas Sándor** (Belin, 1795—1842 Cluj) : Scriitor. Fondatorul mai multor instituții culturale și de ziare clujene. Opera principală „Călătorii în America de Nord“ (1834).

Bölöni Farkas Sándor (Bölön, 1795—1842 Kolozsvár) : gazdasági és politikai író. A kolozsvári Kaszinó (1833) és a Vasárnapi Újság (1836) megalapítója. Főbb művei : Utazás Észak-Amerikában (1834 óta számos kiadásban jelent meg), B.F.S. emlékiratai (Kvár, 1870), Nyugateurópai utazás (Kvár, 1943), B.F.S. naplója (Bukarest, 1971), stb.

- 150 de ani de la moartea medicului și cercetătorului **Benkő Sámuel** (Bățanii Mici, 1743—1825 Miskolc). A scris mai multe lucrări din domeniul științelor medicale.

Benkő Sámuel (Kisbacon, 1743—1825 Miskolc) : orvos, Borsod vm. főorvosa. Úttörő tevékenységet fejtett ki az orvosi helyrajzírás, az orvosmeteorologiai megfigyelések meghonosításában. Főbb művei : A hójagos himlőről való tanácsadás (Kassa, 1781), Topographia oppidi Miskolcz historico-medica (Cassoviae, 1782), Problema chirurgicum etc. (Posoni et Cassoviae, 1783), Novum febris scarlatinae genus (Pest, 1784), stb.

- 150 de ani de la naterea lui **Bodola Lajos** (Marcușa, 1825—1897) : inginer — tovarășul de luptă al lui Gábor Áron. Unul dintre conducătorii și instructorii artileriei secuiești.

Bodola Lajos (Kézdimákosfalva, 1825—1897 Kézdimákosfalva) : bánya-mérnök. 1848/49-ben résztvett a Bem hadserege számára készített ágyúk öntésében, mint Gábor Áron műszaki munkatársa, majd a székely tüzérség egyik vezetője és oktatója volt. A szabad-

ságharc bukása után Olaszországban, majd itthon közlekedési utak és vízepítési munkák irányításában vett részt.

- 120 de ani de la înființarea Bibliotecii Cazinoului din Sf. Gheorghe. Százhusz éve alakult a sepsiszentgyörgyi Kaszinó könyvtára.
- 100 de ani de la deschiderea Muzeului Cserey din Imeni. Száz éve jött létre a „Háromszéki Cserey gyűjtemény“ Imecsfalván
- 100 de ani de la nașterea etnografului **Kolumbán Lajos** (Talișoara, 1875—1958). A studiat și a editat etnografia ceangăilor din Săcele. **Kolumbán Lajos** (Oasztelek, 1875—1958 Bp.) : etnográfus. Az első néprajzi összefoglalást készítette a hétfalusi csángók életéről. Művei : A hétfalusi csángók a múltban és a jelenben (Brassó, 1903), A Barcaság és népe (Bp., 1906).
- 100 de ani de la moartea lui **Kriza János** (Aita Mare, 1811—1875 Cluj) : episcop unitarian, folclorist. A studiat, a cules și a editat literatura populară a secuilor.
Kriza János (Nagyajta, 1811—1875 Kolozsvár) : unit. püspök, népköltészeti gyűjtő, költő. Fáradhatatlanul gyűjtötte a székely népköltészet termékeit. Főbb művei : Vadrózsák (Kvár, 1863), Magyar népköltési gyűjtemény, III., (Bp. 1882), Székely népköltési gyűjtemény I—II. (Bp. 1956).
- 100 de ani de la nașterea lui **Kozma Dénes** (Dalnic, 1875—1925) : agronom, cercetător științific. A studiat în special metodele de combatere a dăunătorilor plantelor.
Kozma Dénes (Dálnok, 1875—1925 Bp.) : mezőgazdász. A magyaróvári gazdasági akadémia elvégzése után, bölcsészdoktorátust szerzet. 1903-ban a bp.-i Vetőmagvizsgáló Állomáson működött, 1912-től haláláig vezetője. Főbb művei : Az aranka terjedési módja (1908). Védekezés az aranka ellen (1912), Gyommagvak a talajban (1922), stb.
- 75 de ani de la moartea pictorului **Gyárfás Jenő** (Sf. Gheorghe, 1857—1925 Sf. Gheorghe). A studiat la Budapesta precum și la Academia din München. În 1880 s-a stabilit în orașul său natal. Operele lui se află la Casa memorială „Gyárfás Jenő“ din Sf. Gheorghe precum și la Galeria Națională din Budapesta.
Gyárfás Jenő (Sepsiszentgyörgy, 1857—1925) : festő. Budapesten és a müncheni akadémián tanult. 1880-ban szülővárosában telepedett le. Itt festette az Arany-balladától ihletett Tetemrehívást is, melyel nagydíjat nyert. Művei a Magyar Nemzeti Galériában, a sepsiszentgyörgyi „Gyárfás Jenő“ emlékházban, Gábor Áron halála című festménye a Múzeumban található.
- 50 de ani de la moartea lui **László Ferenc** (Sf. Gheorghe, 1873—1925 Cluj) : arheolog, profesor. Din anul 1901 este în consiliul de conducere a Muzeului din Sf. Gheorghe. Cercetările lui arheologice precum și rezultatele acestora au o însemnătate deosebită inter-

națională. Cele mai cunoscute sînt săpăturile din Ariușd și Olteni.

László Ferencz (Sepsiszentgyörgy, 1873—1925) : régész, tanár. 1901-től a sepsiszentgyörgyi múzeum vezető munkatársa. Előbb természetrajzi, majd néprajzi anyaggyűjtéssel foglalkozott, 1907-től régészeti ásatásokat végzett. Feltárta Háromszék őskori telepeit. Legismertebbek az Oltszemen és Erősdön előkerült leletek. Főbb művei : Háromszék vármegyei praemykénei jellegű telepek (Sepsiszentgyörgy, 1911), Négyezer éves kultúra emlékei Háromszék megyében (1911), Ásatások az erőrdi őstelepen (1914).

- 20 de ani de la moartea lui **Romulus Cioflec** (Araci, 1882—1955) : scriitor, redactor, profesor. Colaborator la „Viața Românească“, „Semănătorul“, „Gazeta Transilvaniei“, etc. În anul 1911 devine redactor la ziarul „Românul“ din Arad. Opere principale : „Boierul“, „Vîrtejul“, „Pe urma destinului“ (romane), „Doamne ajută-ne“, „Lacrimi călătoare“, „Românii în Secuime“ (volume de nuvele), „Cutreierînd Spania“, „Impresii de călătorie“, „Sub soarele polar“ (jurnale de călătorii).

Cioflec Romulus (Árapatak, 1882—1955) : tanár, író. Az Aradon megjelenő „Românul“ című újság szerkesztője (1911), számos regény, elbeszélés kötet és útleírás szerzője.

(Zágoni Jenő)

